מחוון למורה

מחוון: לפני המכה האחרונה: "וישאלו איש מאת רעהו"

1. אחרי המכה: "גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה" (א). לבקש: "כְּלֵי־כֶסֶף, וּכְלֵי זָהָב" (ב). בכורי מצרים: "וּמֵת כָּל־בְּכוֹר, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (ה). בני ישראל: "לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב לְשֹׁנוֹ" (ז).
2. רש"י: "נא" הוא לשון בקשה. ה' מבקש כדי שאברהם לא יאמר שההבטחה "ועבדום וענו אותם" התקיימה ו"ואחרי כן יצאו ברכש גדול" לא התקיימה (בראשית טו, יג-יד).
3. בדרך כלל "לשאול" חפץ פירושו לקחת ולהחזיר. לפי הרשב"ם "וישאלו" פירושו לבקש מתנה, ולכן אין כאן רמאות או לקיחה שלא כדין.
4. מפתיע שאחרי תשע מכות המצרים אינם שונאים את ישראל. הרמב"ן: הם "לֹא הָיוּ אַנְשֵׁי מִצְרַיִם שׂוֹנְאִים אוֹתָם עַל הַמַּכּוֹת", ואף הודו שעשו להם חמס.
5. רש"י: כעס כי פרעה אמר לו "אל תסף ראות פני" (י, כח). כבוד: משה אמר "וירדו כל עבדיך" ולא "תרד אתה", אף שבסוף פרעה עצמו קרא לו בלילה (רש"י: "חלק כבוד למלכות").
6. הפסוקים מסכמים את כל שלב המכות: המכות נעשו, ופרעה לא שילח. הם יוצרים סגירה ומכינים את המכה האחרונה ואת הפסח (פרק יב).
7. א. רש"י: כדי לקיים את ההבטחה לאברהם "ברכוש גדול" ("שֶׁלֹּא יֹאמַר אוֹתוֹ צַדִּיק אַבְרָהָם"). רשב"ם: "לשם מתנה גמורה", המצרים נותנים מרצונם. ב. לפי רש"י הכלים הם קיום של הבטחה אלוהית, סוף צודק לשעבוד; "ויתן ה' את חן העם" מראה שהמצרים נתנו מרצון ובהכרה. עמדה אישית מנומקת (אפשר להוסיף כקריאה שלנו את רעיון הפיצוי על עבודה). ניקוד מוצע: סעיף א 8 (4+4); סעיף ב 12 (הסבר 8, עמדה 4).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רשב"ם ואור החיים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: סיפור המכות ויציאת מצרים (שמות ז-יג) נלמד בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.